

מסורת הש"ס

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

סה.

עין משפט
נר מצוה

16 ונחמה מ. ע"ש, (תוספתא פ"ד ה"ט) 17 כ"ג ט. ס. ס. ס. 18 דרש"ט. 19 שנת כ"ה. 20 ונחמה לר. ד"ף ט. ע"ש, 1 (שנת כ"ה) 21 (מס' כ"ה) 22 (מס' כ"ה) 23 (מס' כ"ה) 24 (מס' כ"ה) 25 (מס' כ"ה) 26 (מס' כ"ה) 27 (מס' כ"ה) 28 (מס' כ"ה) 29 (מס' כ"ה) 30 (מס' כ"ה) 31 (מס' כ"ה) 32 (מס' כ"ה) 33 (מס' כ"ה) 34 (מס' כ"ה) 35 (מס' כ"ה) 36 (מס' כ"ה) 37 (מס' כ"ה) 38 (מס' כ"ה) 39 (מס' כ"ה) 40 (מס' כ"ה) 41 (מס' כ"ה) 42 (מס' כ"ה) 43 (מס' כ"ה) 44 (מס' כ"ה) 45 (מס' כ"ה) 46 (מס' כ"ה) 47 (מס' כ"ה) 48 (מס' כ"ה) 49 (מס' כ"ה) 50 (מס' כ"ה) 51 (מס' כ"ה) 52 (מס' כ"ה) 53 (מס' כ"ה) 54 (מס' כ"ה) 55 (מס' כ"ה) 56 (מס' כ"ה) 57 (מס' כ"ה) 58 (מס' כ"ה) 59 (מס' כ"ה) 60 (מס' כ"ה) 61 (מס' כ"ה) 62 (מס' כ"ה) 63 (מס' כ"ה) 64 (מס' כ"ה) 65 (מס' כ"ה) 66 (מס' כ"ה) 67 (מס' כ"ה) 68 (מס' כ"ה) 69 (מס' כ"ה) 70 (מס' כ"ה) 71 (מס' כ"ה) 72 (מס' כ"ה) 73 (מס' כ"ה) 74 (מס' כ"ה) 75 (מס' כ"ה) 76 (מס' כ"ה) 77 (מס' כ"ה) 78 (מס' כ"ה) 79 (מס' כ"ה) 80 (מס' כ"ה) 81 (מס' כ"ה) 82 (מס' כ"ה) 83 (מס' כ"ה) 84 (מס' כ"ה) 85 (מס' כ"ה) 86 (מס' כ"ה) 87 (מס' כ"ה) 88 (מס' כ"ה) 89 (מס' כ"ה) 90 (מס' כ"ה) 91 (מס' כ"ה) 92 (מס' כ"ה) 93 (מס' כ"ה) 94 (מס' כ"ה) 95 (מס' כ"ה) 96 (מס' כ"ה) 97 (מס' כ"ה) 98 (מס' כ"ה) 99 (מס' כ"ה) 100 (מס' כ"ה)

ועולה גופה מנלן. שמתן דמה במקום שיש תחמוי יסוד למעטי מורה ודרוס חזן מאמה למורה אלל אכל כפון והמה לדרוס אלל מערב דחי מן (מדות פ"ג מ"א) אוכל כמורה אמה אחת וכדרוס אמה אחת: אל יסוד מוצה העולה. גני חטאת [נשא] כמיז ולקה הכהן מוס הקטאת כלצנעו ותמן על קרית מוצה העולה ואת דמו ישפך אל יסוד מוצה העולה וה"ל למיכתב אל יסוד אלל הכי קאמר אל יסוד מוצה מעשה העולה: ועלגים. מפני שנתעלה להיות אחרונה: והל לא סגי דלאו הכי. דמורה לשלש כמות: לורוי נפשיהו. להיות מן הראשונים: של ברזון רבי אליעזר. דאמר בעלמא גבי מכבד דהיינו דומיא דהדהה איכא חיוב חטאת הלך נמקדש כשכבד נעשה חורב גבוה אסור: הכולל. מושך הלך מן הנהמה: מחכך. מעמיד החלץ ועושה ממוט מתינין שקורין מטוי"ש: אחד זה ואחד זה. מכבד ומרבי וריכה אלל מאריך לא קאמרי דמולות אלל מאלכה ויניחו כדאמרינן בפרק המציעו) ורבי אליעזר משום הכי מחייב מולד משום מתקן מנגן משום זונה מתקן משום נורד בהמציע ומרבי ומכבד מפרש התם משום אשווי גומות: ורודה. מדמתי (שמואל א יד) ויעזוב אותה בערת הדבש: רב אשי אמר. לעולם רבנן דאמרי בעלמא נמי שבות הוא ומתי" כ"י נתן דאמר שבות שאינה לריכה לא המירו במקדש: שאס נשפך דמו של אחד מסן. לארץ ולא מרק ממנו למוצא: מאלל כוס זה מכשירו. שהרי מעורב זו מן הנשפך: שמה לא נתקבל בכלי. אומן שאתה רוצה להכשיר שמה לא נתקבל בכלי ותו לא מהינא ליה זריקה דתמן נשפך מולד כהמה על הרפה וקאפו פסול בזמנין בפרק שני (דף טו.) אף אני לא אמרתי. שיעיל אלל כשנתקבל בכלי: ומנא ידע. רבי יהודה אס נתקבל בכלי והא משא בעלמא הוא דקאמר שאס ישפך דמו וכו' דלתקווי פסיקי אחא הכי מיתקני גבי שמה לא נתקבל בכלי וכו' וליכא למיחש לשמה לא קיבלוהו. לינא אחריתא שמה לא נתקבל בכלי כ"י זה שאתה שואב מחרץ ומאלת ורק דם פסול אף אני לא אמרתי למלאת אלל ממקום שידעין ששפכו שם דמים שנתקבלו בכלי ואי משום דמיערב בהו מהאי דלא נתקבל כגון דם התמית הא קא פריך ליה כפיפא וראשון עיקר: אי וריוין סן. הכי נשפין הא זריוין הן ידעי: אגב וריוויסויו. שמתמרים לרין ולקרב ולורוק מיתמיד מתייהו: והלא דם הפמלים. של פסחים הרבה מעורב זו ואי נשפך דם של אחד כולו בטל נמיעו ומה תועיל זריקה שהרי בטל: דם הפמלים. של מולין ושל קדשים: באזורה. כללו ולא כרת דכתיב) כי נפש כל אשר דמו נשפשו הוא וגו' עד כל אוכלו יכרת יאל דם התמית אשר דם הנפש בזמנת כריתות וד: מפרש טעמא חמשה לאון כתיב דם ומייתיר מד לנס התמית: לענין כפרה. שאי ראו מריקה:

החולב כגורגרות. הקשה ה"ר אפרים דמנן כ"פ המולא (שנת טו.) דשיעור המולא חלז כדי גמיאה ושיעורי שבת הן שיש לכל המלכות הולאה טמינה וקלירה ומירן דתסם חלז כדי גמיאה שהוא שיעור גדול אלל הכא כחולב לגבינה דלחשויי לחשביה שיעורו כגורגרות דוטרר אלל אי כדי גמיאה וטרר לרין לומר דתסם חלז לגבינה ולכן הכא שיעורו כגורגרות והא דמתייבב כדי גמיאה היינו כמפרש בהדיא לאכילה ולשמה דאי תסם חולב לאכילה ולשמה ולא לגביני אפילו היה מפרש בהדיא לגבינה היה לו להתייבב כדי גמיאה דוטרר הואיל וסתמו לאכול ולשמה כדאמרינן בסוף כלל גדול (שנת טו.) המולא תמן כמלא פי פרה לגמל חייב אף על גב דלגמל לא היו שיעורא כהני הואיל וסתמא לפרה מתייבב אשיעורא דפרה ויש מפרש דשחולב ככר בעין מתייבב כדי גמיאה אלל חולב לא מתייבב אלל כגורגרות דלין אדם טומא לחלוז כפחות מגורגרת וכי האי גוונא מפליג בהמולא (שנת טו.) גבי עור (עשות קמיעו):

החולב כגורגרות וכו': תנא היא נקראת כח עצלנית והא לא סגי דלאו הכי מאי הוה ליה למיעבד אפ"ה איבעי ליה לורויי נפשיהו כדתני"ה רבי אומר אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי אשרי מי שאומנתו בסם אוי לו מי שאומנתו בורסי ואי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים אוי לו מי שבניו נקבות: כמעשהו בחול וכו': שלא ברצון מאן אמר רב חסדא שלא ברצון רבי אליעזר דאי רבנן הא אמרי שבות הוא ואין שבות במקדש מאי היא דתניא"ה אחד החולב והמחכך והמנגן כגורגרות המכבד והמרבץ והרודה ביות רבש בשוגג בשבת חייב חטאת הויד ביות טוב לוקה את הארבעים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים יאחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות רב אשי אמר אפילו תימא שלא ברצון חכמים ורבי נתן היא דתניא רבי נתן אומר שבות צריכה התירו שבות שאינה צריכה לא התירו: רבי יהודה אומר כוס היה ממלא וכו': תניא"ה רבי יהודה אומר כוס היה ממלא מרם התערובות שאם ישפך דמו של אחד מהן ומצא זה מכשירו אמרו לו לרבי יהודה והלא לא נתקבל בכלי מנא ידעי הכי קאמרי ליה שבא לא נתקבל בכלי אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל בכלי מנא ידע וכהני"ה זריוין הן אי זריוין אמאי משתפך אגב זריוותיהו דעבדי משתפך והלא דם התמצית מעורב בו רבי יהודה למעמיה דאמר דם התמצית דם מעליא הוא דתניא"ה ידם התמצית באוהרה רבי יהודה אומר בהיכרת והאמר ר' אליעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנה" כ"י הדם הוא בנפש יכפר דם

תורה אור השלם

1. ונתן הבקן מן הדם על קרנות מוצה קרית הדמים לפני י"י אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מוצה העולה אשר פתח אהל מועד: ויקרא ר' 2. כי נפש הכהן שפך על הוא ואני נתתיו לכם על הומוהו לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר: ויקרא י"א

גליון הש"ס

תוספות ד"ה המכבד כרבינו החיוב שבות אה ק"י פ"י שא"צ וכו' לא תמני לכתוב דלם הוא אלא ומתן לשור או"כ לרין ש"י ק"י ועלמא משפחת מתיין ואין לרין לנפשי שמתין לכ"י חזן הית אלל לא נשפך הפסח וכן חופר טמא משתיין לחפור לרין הפסח אלל לא נשפך כהמה נעוה אלל אלא דשויי גומות הוא מעשה כגון אלל מתקין להשות גומות ו"י מתקין לנפשו:

רבינו הגנאל

שהיו הפתחים מריונין תעוה שבתה שלא ברצון חכמים אריקין מאן חכמים ר' אליעזר אבל חכאי אין שבות במקדש אלא כל דבר שאיננו מישום שבות מורה הוא במקדש ורודה מנא לן דרשום שבות היא, מיהא תחילת בהמה המנגבן והמכין כגורגרות והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש כשוגג כשבת חייב חטאת כמירי ביום טוב לוקה דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אין אלא משום שבות. ר"ב אשי אמר שלא ברצון רבי נתן דתני שבות שצריכה התירו שבות שאינה צריכה לא התירו, ולא רודה אנה צורך עבודה במקדש. תניא רבי יהודה היה אומר כוס היה מסולא מרם התערובות שאם נשפך אחד מן האחר שנתקבל בכלי לא היה מכשירו. ואף על גב שרם התמית מעורב בו, אין דם התמצית מכלול דם הנפש. ולא חייבת אדם התמית לוי יהודה אים דם כפרה מודה ר' יהודה כי דם הנפש בעיני שואמר כי הרם הוא בנפש יכפר, ש' שהופש יוצא בו הוא כספר.

דעיר דעלמא ואורי" דבעורה בין רובד לרובד היו גומות אי אנו לרבי אליעזר דליכא איסורא דאורייתא כבידוד דעלמא גורין עורה אנו כיבד דעלמא דכמה שנות אשכחן במקדש כ"פ כפרא דעירובין (דף קג.) אלל לרבינן דאפילו בעלמא ליכא אלל איסורא דרבינן אין שבות פי האי נמקדש כיון דליכא איסורא דאורייתא בשום מקום. פסק בהלכות גדולות דכידוד מותר כדאמרינן בהמציעו (דף קה.) גבי ריבון האידנא קיימא לן כרבי שמעון דשרי לרבינן לכתחלה ואין נראה לר"י דהא מוזי עפר ממקומו אקרינן כבידה (שנת דף עג.) וביבליה (ד' ט.) ועוד בפרק כל הכלים (שנת דף קד.) אמרינן אמר רבי (אליעזר) אף מכבדות של חמרה מותר לנטול ופריך אי חממה ללל בהא לימא רבי (אליעזר) כו' משמע דפשיטא דהוי מלאתו לויכא אלל איסור לנטול על גב דריבון שרי לכתחלה לרבי שמעון כבידוד אסור דמשוי ביה גומות ויטר מריבון: שמה"ה א"א נתקבל בב"י. פי' כקוועטרס ולא מועיל זריקה משום דנשפך מולד כהמה וקשה לר"י דמי"מ חרוק הא"י לכפרה. מריקה על המזון, ואין לו כרת אלל כנס קדשים והא ששפס יולאה בו שיהא נמשע אין כפרה אלל כנס הנפש (כריתות כג.)

דכפסוקי רשיה לא הוה שרי ר"ש לרבינן לכתחלה בשיליה המציעו (שנת טו.) ומיהא לר"י דל"כ אמאי מתייבב רבי אליעזר כיון דיכול להיות בלא גומות ודוקא לומר דפליגי אי הוה פסוקי רשיה אי לא ונראה לר"י דבהא פליגי דר' אליעזר קבר סתם מביד ומרבינן "מתכוון להשוות גומות אף על פי שא"צ להשוות גומות מתייבב לרבי יהודה הואיל והסוה גומות לכסוף ורבינן כשרי דלין מתכוון אלל לכבד ולרבינן בעלמא וליכא אלל שבות. מיהא לר"י היכי מתוקמא מתמיתין כרבי אליעזר והא בעורה שהיה לה לפת אכניס לא שייך בה אשווי גומות ואפילו לכתחלה שרי כדאמר בשיליה המציעו (גם זה שם) אגומת שרא יולחא במחאה אע"ג דגורין כמה מדליקין (שנת דף טז.) עיליתא דששא אטו עיליתא דעלמא מחאה הימה כולה רופה כדאכניס לא גורין אנו

החולב כגורגרות. הקשה ה"ר אפרים דמנן כ"פ המולא (שנת טו.) דשיעור המולא חלז כדי גמיאה ושיעורי שבת הן שיש לכל המלכות הולאה טמינה וקלירה ומירן דתסם חלז כדי גמיאה שהוא שיעור גדול אלל הכא כחולב לגבינה דלחשויי לחשביה שיעורו כגורגרות דוטרר אלל אי כדי גמיאה וטרר לרין לומר דתסם חלז לגבינה ולכן הכא שיעורו כגורגרות והא דמתייבב כדי גמיאה היינו כמפרש בהדיא לאכילה ולשמה דאי תסם חולב לאכילה ולשמה ולא לגביני אפילו היה מפרש בהדיא לגבינה היה לו להתייבב כדי גמיאה דוטרר הואיל וסתמו לאכול ולשמה כדאמרינן בסוף כלל גדול (שנת טו.) המולא תמן כמלא פי פרה לגמל חייב אף על גב דלגמל לא היו שיעורא כהני הואיל וסתמא לפרה מתייבב אשיעורא דפרה ויש מפרש דשחולב ככר בעין מתייבב כדי גמיאה אלל חולב לא מתייבב אלל כגורגרות דלין אדם טומא לחלוז כפחות מגורגרת וכי האי גוונא מפליג בהמולא (שנת טו.) גבי עור (עשות קמיעו):

לעיו רש"י

מטווי"ש. נשים. נשל חלב חמין.

מוסף רש"י

בלא כסם. מוכר בשמים (מדרשו פ"ב.) והמחכך. המעשר החלז נקבה. ולי' מתקן עושה כיון לל' ממי ונתן הקפי מנחו ומי החלז שכן כפויי נטפין, ולשין און קארי"ס שבת צ"ה. המכבד. את הכות. והמרבץ. מים להרביץ את הארץ. שלא יעלה וכו'. חייב חטאת. לקחיה מפרש טעמא דהדוחה חלות דכס חייב משום מולד. מתקן חייב משום נורד. ומכבד מרבינן משום כונה וכו'. אחד זה אחד זה. אחד שבת ואחד ידע. וכו'. מישום שבות. דילמא כי כנס ליה מתמליין הנומות שבת מאלתו מרם והו' כגון וכו'. מרם התערובות. של פסחים מכל הלפס דמי"מ ש"ש שאם ישפך דמו של אחד מהן. על ידי שכן רכס וינהלם לעשות מאלה סוס זה מכשירו שהרי כולם מעורבים בו, ואי משום דאיעורו כנס התמית המתין לקמן ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מכלול דם אלל המתין אידחי ליה בהתעורר האיל וכו' לאוספו חכמים דר"י והלא. זה הנשפך. לא נתקבל בכלי. והאמר שן הא קיימא לן נשפך מן המולד על הלפס ואכתי פסול וכו'. מנא ידעי. כגון שלל נתקבל והלא לא משע"ה היל חלז שמה היא בעלמא דתסם למה נשפך דמו של אחד מהן וכו'. שמה לא נתקבל. ומאלל זרק דם פסול וכו'. אף אני לא אמרתי. ששפך אלל נתקבל ככלי יהודה מאל ידע שנתקבל ככלי וכו'. בהני"ה זריוין הן. נקליין הן ככל. דלמי כהן (דכרס לג.) ויזו משפטין לעיקב (שנת פ"ד.) אי: דיוני כנסמם לעברה בידע שלמתייה הלכות קודש (שבת פ"ג.) ומקלי לטלתי (חכמים דר"י.) באוהרה. ה' לאון כתיב כנס, חד לנס התמית כדאמרינן ככריתות פ"ד. וכו'. בהיכרת. דנשפך ליה מריבא דכל דם (מדרין דר"י.) כי הרם הוא בנפש יכפר. מריקה על דם דלמי חייב אלל על דם לכפרה. דמיני כנס יכפר,